

Τά Κανδυλιώτικα

Έκδοση του Συλλόγου των εν Αθήναι και απανταχού Κανδυλιωτών "Η ΠΡΟΟΔΟΣ" Γραφεία: Κεραμεικού 23 ΑΘΗΝΑ • ΕΤΟΣ 1ο Αριθ. Φύλλου 1 • Γενάρης 1993

Από τη Συντακτική Επιτροπή ΞΕΚΙΝΗΜΑ

Το Δ.Σ. του συλλόγου των Απανταχού Κανδυλιωτών "Η ΠΡΟΟΔΟΣ", μέσα στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του και ύστερα από περίσκεψη και συναντίληψη, ομόφωνα αποφάσισε την έκδοση μιας τοπικής εφημερίδας με τον τίτλο "ΤΑ ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΙΚΑ" πιστεύοντας ότι θα ικανοποιήσει μια επιθυμία πολλών συμπατριωτών εσωτερικού και εξωτερικού. Σκοπός της εφημερίδας είναι:

1. Να φέρνει τους συμπατριώτες τον έναν κοντά στον άλλο, δίνοντάς τους την ευκαιρία να διατυπώσουν μέσω αυτής τους κλημούς τους, τους πόθους τους, τους προβληματισμούς τους.

2. Να μας κρατά ενημέρους σχετικά με ό,τι αφορά τα κοινωνικά.

3. Να προβάλλουμε μέσω αυτής τα τοπικά μας προβλήματα, αιτούντες την επίσησή τους.

Δηλώνουμε δε απερίφραστα ότι, πρόθεσή μας, επιθυμία μας είναι να την κρατήσουμε μακριά από κομματικές αντιπαλοότητες, ιδεολογίες και πολιτικές ακρότητες.

Άοση, άχρωμη και με διαφάνεια θα αναφέρεται πάνω σε κάθε τι που θα προάγει το συμφέρον του συλλόγου μας, του χωριού μας και των συμπατριωτών, όπου γης.

Μ' αυτές τις σκέψεις και θέσεις, σας προσφέρουμε το 1ο φύλλο και σας καλούμε και προσκαλούμε αφού μας συγχωρήσετε πολλές παραβιγίες, ατέλειες και σφάλματα να την δεχτείτε σαν κάτι το δικό σας, να γίνετε συνδρομητές και ανταποκριτές της εφημερίδας της δικιάς σας και να την διαδώσετε, όχι μόνο στους συμπατριώτες μας, αλλά και στους φίλους σας.

Έτσι και μόνο θα δικαιωθούμε και μεις σαν Δ.Σ. του συλλόγου για την απόφασή μας αυτή, αλλά θα δικαιωθούν και οι συμπατριώτες που μας παρότρυναν σ' αυτήν την ενέργεια.

ΜΕ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥΣ ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΥΣ
Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ανοικτή επιστολή του προέδρου του Συλλόγου Κανδυλιωτών κ. Κων/νου Π. Δάλλκου

Για τους:

1. Γεν. Γραμματέα Περιφέρειας Πελοποννήσου, κ. Χριστίνα Κοσμά - Μανταφούνη και
2. Νομάρχη Αρκαδίας κ. Γρηγόρη Αποστολάκο.

Με ιδιαίτερη ευαισθησία παρακολουθούμε από τον αρκαδικό τύπο τις αξιόπαινες προσπάθειές σας, για την αξιοποίηση της Πελοποννήσου και κυρίως της παραμελημένης Αρκαδίας και σε σχέση με τις δυνατότητες που παρέχει το πακέτο Ντελέρ 2. Η χαρά μας ανεπίπτωτη και οι υποχρεώσεις, όλων εμάς των Αρκαδίων, όπου γης, μεγάλες.

Δε θα αναφερθώ στα πολλά προβλήματα Αρκαδίας, αλλά θα περιοριστώ μόνο σε δύο: Ένα γενικότερο που αφορά όλη σχεδόν την Ελλάδα και κατά συνέπεια και την Αρκαδία και ένα τοπικό

(αναπτυξιακό) που αφορά στενά ένα κομμάτι της ΒΑ Αρκαδίας.

Α' Το γενικότερο πρόβλημα που ταλανίζει σχεδόν ολόκληρη την Ελλάδα, είναι το ιδιοκτησιακό (Εθνικό κτηματολόγιο). Συχνές και πάμπολλες οι περιπτώσεις αντιδικίας μεταξύ Δημοσίου (Δασοχείου) και ιδιωτών. Ένα από τα πολλά αίτια που προξενούν τις πυρκαγιές. Η Αρκαδία, λόγω του φυσικού της περιβάλλοντος, αντιμετωπίζει πιο έντονα το πρόβλημα αυτό. Με την ευκαιρία της Περιφερειακής Ανάπτυξης, ως αναμενόμενη από μέρους σας μια προσπάθεια, είδος πιλότου, για εφαρμογή σ' όλη την Ελλάδα. Ένας τρόπος να προστατέψουμε και να διαφυλάξουμε τα δάση μας, που τόσο απάνθρωπα καίνονται κάθε χρόνο. Αυτή, ίσως θα είναι η μεγαλύτερη προσφορά σας στη χώρα μας. (συνεχία στη σελ. 4)

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Η σύνθεση του Δ.Σ. του συλλόγου έχει ως ακολούθως
Πρόεδρος: Κώστας Δάλλκος
Αντ/δρος: Τάσος Οικονομόπουλος
Γραμματέας: Σταύρος Λαγός
Ταμίας: Γιώργος Προφαντόπουλος
Μέλη: Μιχάλης Βαρδουγιώτης
Κων/να Ζιαζιά και Βασίλης Μερκούρης

ΕΠΟΠΤΙΚΟ

1. Φάνης Δεληγιάννης
2. Φίλιππος Δρόσος
3. Φάνης Οικονομόπουλος

Εύχεται

Στα μέλη του και στους συμπατριώτες, όπου γης,
Το 1993
να είναι Ειρηνικό και Δημιουργικό

Από τη Σκοπιά μου

ΜΠΟΡΟΥΜΕ;

Μία πρόκληση προς του Καντυλαίους, για τη δημιουργία ενός εντύπου επικοινωνίας, διαλόγου και προβληματισμού, γύρω από τα θέματα της παράδοσης της ιστορίας μας και της καταγωγής μας, έξω από τα συνηθισμένα

Όταν ο Σύλλογός μας πήρε την απόφαση για την έκδοση των "ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΙΚΩΝ", μια μικρή ομάδα από φίλους Καντυλαίους, κάναμε διάφορες σκέψεις και συζητήσαμε αρκετά, για τη μορφή και το περιεχόμενο αυτού του εντύπου, αλλά και για την αναγκαιότητά του.

Κατάληξαμε στο συμπέρασμα ότι η έκδοση είναι αναγκαία. Τους βασικούς λόγους τους διαβάζουμε στο σχετικό σημείωμα της Συντακτικής Επιτροπής.

Συζητώντας όμως και πιο πέρα, βγάλαμε κι άλλα συμπεράσματα, όπως:

Ο κίνδυνος, ν' ακολουθήσει αυτό το έντυπο την τύχη δεκάδων παρόμοιων. Να γίνει δηλαδή ένα φύλλο με στενούς πνευματικούς ορίζοντες, με κύριο περιεχόμενο τα "κοινωνικά" και κάποιες ανακοινώσεις του Συλλόγου. Να μην υπάρχει το ενδιαφέρον για το διάβασμά του, αλλά μετά την πρώτη ματιά, να το πετάς, όμως μία τυχαία ανακοίνωση, από τις τόσες που βλέπουμε καθημερινά.

Αν φτάσουμε εκεί, αξίζει τον κόπο να γίνουν τόσα έξοδα, για να καταλήξουμε στον αναπόφευκτο μαρασμό και να σταματήσουμε "άδοξα" τη συνέχισή

της έκδοσης;

Μπαίνει λοιπόν το ερώτημα: ΜΠΟΡΟΥΜΕ;

Μπορούμε οι Καντυλαίοι, όλοι οι Καντυλαίοι και οι άνθρωποι του μόχθου και αυτοί του πνεύματος να φτιάξουμε κάτι διαφορετικό;

Μπορούμε να δώσουμε ένα τέτοιο περιεχόμενο, που θα κάνει το κάθε φύλλο μας να συζητιέται, να το περιμένει ο αναγνώστης με λαχταρά;

Μπορούμε σ' αυτή την περίοδο της αμφισβήτησης των πάντων, την εποχή που τα κάθε λογής προϊόντα υποκουλτούρας μας κατακλύζουν, να κάνουμε, μία προσπάθεια έστω, για αντίσταση;

Για να πούμε όμως, αν μπορούμε, πρέπει πρώτα να δούμε τι επιδιώκουμε, ποιό, κατά τη γνώμη μας, θα ήταν το περιεχόμενο εκείνο και το πνεύμα, αν επιθυμείτε, που θα έδινε στα "ΚΑΝΔΥΛΙΩΤΙΚΑ" μία άλλη διάσταση σε μορφή, σε περιεχόμενο, σε ενδιαφέροντα.

Δίνουμε στη συνέχεια μερικές ιδέες:

Πρώτ' απ' όλα η εφημερίδα πρέπει να έχει "μορφή", να είναι ευκολοδιάβαστη, να έχει μόνιμες στήλες, στην ίδια πάντα θέση. Τα κείμενα να είναι σα-

φή, περιεκτικά και όσο γίνεται πιο σύντομα.

Αυτά από πλευράς εμφάνισης.

Από πλευράς περιεχομένου τώρα, που είναι και το πιο σοβαρό. Προτείνουμε, το μεγαλύτερο μέρος, ν' αφιερωθεί σε θέματα πολιτισμού, παράδοσης, γραμμάτων και τεχνών.

Είναι κάτι που λείπει από τη σημερινή εποχή.

Καλούμαστε λοιπόν, να πλαισιώσουμε, ο καθένας από τη σκοπιά του, στήλες όπως:

- Η λαϊκή μας παράδοση από τη θετική αλλά και την αρνητική της πλευρά.

- Τα ήθη και έθιμα της Καντύλας από τη σοβαρή αλλά και την εύθυμη πλευρά τους.

- Τα δημοτικά μας τραγούδια και τα μοιρολόγια μας, με αναφορά σε κείμενα και σε ανθρώπους που τα τραγούδησαν.

- Η κανδυλιώτικη γλώσσα με προσπάθεια ετυμολόγησης των ιδιοματισμών και των τοπωνυμίων.

- Σύντομα βιογραφικά και ανέκδοτα Καντυλαίων, που άφησαν εποχή και έμειναν στην ιστορία και στη συνείδησή μας σαν "μορφές".

- Προβολή των ανθρώπων (συνεχία στη σελ. 3)

ΚΑΝΔΗΛΑ Ή ΚΑΝΔΥΛΑ

Η ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΑΝΔΗΛΑΣ (ΚΑΝΤΗΛΑΣ)

Δημοσιεύουμε άρθρο του κ. Χ. Δάλλκου, σχετικά με τη γραφή του ονόματος του χωριού μας, και περιμένουμε και άλλες απόψεις που θα φιλοξενήσουμε ευχαρίστως. Είναι γνωστό ότι για την ονομασία του χωριού Καντήλα, δύο ετυμολογικές "σχολές" ερίζουν η "αρχαιοελληνική", η οποία ανάγει το τοπωνύμιο στην ονομασία της αρχαίας Κονδυλέας.

Και η "νεοελληνική" η οποία συνδέει την ονομασία με την παράδοση για επανειλημμένη μετατόπιση της εικόνας της Παναγίας - μαζί με την καντήλα που έκαιγε μπροστά στην εικόνα - από τη θέση κοκκινόβραχος, στην σηπλιά όπου σήμερα είναι χτισμένη η Μονή Κανδήλας.

Παρόλο που η δεύτερη άποψη (Δες Ιωάννου Δάλλκου: "Η Ιερά Μονή Κανδήλας Μαντινείας" 1975, σελ. 43 κ.έ.), θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μη αντικειμενική, λόγω της ιδιαίτερης προσήλωσής της προς τις "θρησκευτικές" παραδό-

σεις, εν τούτοις φαίνεται να είναι πιο ορθή, γιατί συμφωνεί περισσότερο με τα τοπωνυμικά δεδομένα άλλων περιοχών της Ελλάδας, και είναι πιο κοντά στο πνεύμα των βαθύτατα ριζωμένων λαϊκών παραδόσεων.

Δεν είναι άλλωστε η πρώτη φορά που μια περιοχή παίρνει το όνομά της από το αναμμένο φως ενός καντηλιού. Ένα προάσπιο π.χ. της Κωνσταντινούπολης, πιο πάνω στην ασιατική όχθη του Βοσπόρου, ονομαζόταν "Καντίλλι", από τας άλλοτε εις τους κήπους του εκεί ανακτόρου του σουλτάνου Μουράτ του Δ', αναπτομένας κανδήλας (1). Αλλά και τοπωνύμια όπως Καντήλια (Βόνιτσα), Καντηλιανά (Κρήτη), Καντήλες (Σύμη) (2) κλπ., πρέπει να έλκουν την καταγωγή τους από τη σχετικά μόνιμη παρουσία ενός καντηλιού ή γενικότερα φωτιάς, για θρησκευτικούς κυρίως λόγους, στις σχετικές τοποθεσίες.

Εκείνο πάντως που κάνει ιδιαίτερη εντύπωση, σε όλες

αυτές τις λαϊκές παραδόσεις για εικόνες που "απαιτούν" με τη μετατόπισή τους, να χτιστεί αλλού ο ναός τους, είναι ότι το στοιχείο της φωτιάς είναι πανταχού παρόν.

Στη Ρόδο π.χ., όπως μας πληροφορεί η σχετική με την Παναγία την Τσαμπικά παράδοση (3) οι χωρικοί του κάμπου ανακάλυψαν την εικόνα της Παναγίας, σε ένα μέρος όπου έβλεπαν να ξεπετιώνται "τσάμπες" (4) ήτοι σπίθες, φλόγες. Αν μάλιστα κρίνουμε από το ότι στα κατωταλιώτικα ελληνικά η λαμπουρίδα (= πυγολαμπίδα) (5) παρουσιάζει και τύπους όπως "τσαμπουρίδα", "τσαμπαρίνα", "τσαμπουρίδα" κλπ., δεν μπορούμε παρά να συμπεράνουμε ότι η τσάμπα είναι η "λάμπρα", δηλ. φωτιά (πρβλ. κυπρ. το λαμπρόν: η φωτιά). Η Παναγία η Τσαμπικά είναι η Παναγία η Λαμπικά, και μπορούμε εδώ να δούμε πως η λαϊκή παράδοση κατόρθωσε όχι μόνο να νομιμοποιήσει τη μετοίκηση της εικόνας από την (συνεχία στη σελ. 4)

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΚΑΝΔΥΛΑΣ ΜΑΝΤΙΝΕΙΑΣ

ΕΝΑ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ**Εκπομπή στο Ραδιοφωνικό σταθμό της Εκκλησίας της Ελλάδος,**

Τρίτη 22 Σεπτεμβρίου 1992.
Αχαρητοί ακροατές χαιρετε.
Σήμερα καλούμε την αγάπη σας να στραφεί για λίγο στην Ορεινή Αρκαδία, στην κυμώπολη Κανδύλα της επαρχίας Μαντινείας, όπου θα προσεγγίσουμε το μεγάλο και ιερό προσκύνημα της Παναχίας της Κανδήλας, ένα από τα αρχαιότερα προσκυνήματα στην Αρκαδία.

Ξεναχοί μας σ' αυτό το προσκύνημα οι: Χριστίνα Αναστασίου Οικονομοπούλου και Χριστίνα Βασιλείου Οικονομοπούλου, οι οποίες κατέχονται από εδώ και ως εκ τούτου όχι μόνο θα μας μιλήσουν αλλά διάπλατα ανοίχουν την πόρτα του χωριού τους και φιλόξενα με την την πατροπαράδοτη αγάπη τους μας ξεναχούν στο ιστορικό προσκύνημα της Παναχίας του τόπου τους.

Ας ακολουθήσουμε νοερά τη διαδρομή του μεγάλου περιηγητή Πausανία που τα πρώτα Μεταχριστιανικά χρόνια, επισκέφθηκε την περιοχή καταλείποντας μας πολύτιμες πληροφορίες για τον χώρο αυτό και την ιστορία του.

Αφήνοντας το ιστορικό Λεβίδι, παίρνουμε την κατεύθυνση Αρχαίος Ορχομενός - Κανδύλα. Διασχίζουμε την άλλοτε ξακουστή "Ορχομενία χώρα" βρισκόμενοι στο α' ορχομενικό πεδίο. Η διαδρομή πέρα από τη γραφικότητά της έχει να επιδείξει αρκετούς χώρους ιδιαίτερης αρχαιολογικής και ιστορικής σημασίας.

Λίγο πιο έξω από το Λεβίδι, ο Βυζαντινός ναός της Παναχίας, κτισμένος κατά την παράδοση πάνω στα ερείπια του ναού της Υμνίας Αρτέμιδας. Συνεχίζοντας τη διαδρομή στα αριστερά μας δεσπόζει ο λόφος του Ορχομενού, με τα ερείπια του "πολύμηλου Ορχομενού" όπως τον αποκαλεί ο μεγάλος ποιητής της αρχαιότητας Όμηρος, άλλοτε ακμάζουσα πόλη της Αρκαδίας με ερείπια από του βουλευτήριο και το καλά διατηρημένο θέατρο και στα διξιά μας ο λόφος του Παλαιοπύργου με υπολείματα από αρχαίο Βυζαντινό κάστρο.

Περνώντας το αποκαλούμενο "στενό" μπαίνουμε πια στον Κανδυλιώτικο Κάμπο. Πρώτη μας στάση στο Κεφαλόβρυσο ή Χάνι την πήγαινε με το δροσερό νερό που αντιστοιχεί στις αρχαίες Τεχνείες Πηγές.

Συνεχίζοντας τη διαδρομή μέσα από τον εύφορο κάμπο και τα αμπέλια με το ξακουστό κρασί της Μαντινείας το μάτι μας πέφτει στο άσπρο σημάδι που φαντάζει από μακριά σαν άσπρο περιστέρι κουρνιασμένο στην κόχη του απόκρημνου βράχου. Είναι η Ιερά Μονή

Κανδύλας, το μοναστήρι της Παναχίας μας, που η χάρη της μας αξιώνει σήμερα να σας ξεναχήσουμε. Σφηνωμένο στον ακρινό λοφίσκο του κάμπου, στην προέκταση του βουνού Αρτεμισίου, σε απόσταση 3 χιλιομέτρων από την κυμώπολη Κανδύλα, ΝΔ αυτής, κρυμμένο στην αετοφωλιά από όπου ελέγχει και κυριαρχεί σ' ολόκληρο τον κάμπο.

Η ιστορική εμφάνιση τόσο του χωριού όσο και του μοναστηριού γίνεται σε νεώτερα χρόνια. Αυτό όμως δεν είναι απόλυτα βέβαιο και ίσως να οφείλεται στην έλλειψη πηγών, αφού υπάρχουν πολλοί λόγοι που μας ωθούν στην άποψη της παλαιότητας και των δύο. Το μοναστήρι της Κανδύλας εμφανίζεται, βέβαια, στο χορό της ιστορίας αρκετά αρχά. Αλλά οι σπηλαιώδεις μονές είναι παλαιά ενδιαφέροντα ασκητών και μοναχών αρκετά διαδεδομένα κατά το Μεσαίωνα. Το βέβαιο είναι ότι κτίστηκε πριν από 1050 περίπου χρόνια, όπως προκύπτει από εντοιχισμένη μαρμαρίνη πλάκα που βρίσκεται στην μετώπη μικρής πόρτας η οποία πρέπει να ήταν η αρχική είσοδος πάνω

στην οποία αναγράφεται το έτος 956.

Η παράδοση των Κανδυλιωτών και οι διηγήσεις των παππούδων μας διέσωσαν μια ιστορία σχετικά με το Μοναστήρι. Αρχικά λέει ο Θρύλος, είχε επιλεχθεί ως χώρος ίδρυσής του, άλλη τοποθεσία, δυτικά του χωριού, στο βουνό της Αγιά Τριάδας, στη θέση που μέχρι σήμερα αποκαλούμε "κτίριο". Εκεί λοιπόν πρωτοξεκίνησαν οι εργασίες για τη θεμελίωση του καθολικού και το κτίσιμο της Μονής. Και ενώ οι κτίστες δούλευαν ασταμάτητα και το κτίριο προχωρούσε ένα πρωινό διαπίστωσαν με μεγάλη τους θλίψη ότι η θαυματούργη εικόνα της Κοίμησης, που επιμελώς φύλασσαν σε παρακείμενο σπήλαιο όπου είχαν τοποθετήσει άσβεστο καντήλι, είχε εξαφανισθεί. Η λύπη όλων ήταν μεγάλη και όπως αναρωτιώντουσαν τι μπορεί να έχει συμβεί ξαφνικά παρατήρησαν ότι στο απέναντι βουνό, ανατολικά του χωριού και μέσα σε απόκρημνο σπήλαιο ένα φως, ωσαν κανδήλι έφεγγε.

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

ΑΙΘΟΥΣΑ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ

Με απόφαση του εκκλησιαστικού συμβουλίου του Ιερού Ναού του Παμμ. Ταξιαρχών Κανδύλας, πάρθηκε απόφαση (όπως πολλοί από σας γνωρίζεται) να γίνει στην ΚΑΝΔΥΛΑ και στο προαύλιο της Εκκλησίας της Ζωοδόχου Πηγής, στο παλαιό νεκροταφείο μία αίθουσα για πολλαπλές εκδηλώσεις. Έχει δοθεί άδεια από το Δεσπότη, έχουν κοπεί τα κυπαρίσια, έχουν μαζευτεί μερικά χρήματα, θα βρουν τα σχέδια και ίσως όταν δημοσιευθεί το παρόν σχόλιο να έχει και ξεκινήσει το έργο. Για όλα τα ανωτέρω εκφράζω τα συγχαρητήρια μου προς τα μέλη της εκκλησιαστικής Επιτροπής και τους συγχαίρω για τους γρήγορους ευεργέτες...

Διαφωνώ όμως (χωρίς να μου πέφτει λόγος), για το ότι η αίθουσα στη θέση που θα γίνει δεν θα καλύπτει τις ανάγκες όλων των συμπατριωτών μας και θα δημιουργήσει πρόβλημα αντί να λύσει.

Κατά το παρελθόν όταν ήμου πρόεδρος του Συλλόγου μαζί με άλλους παράγοντες του χωριού και το Θεοφάνη Γ. Οικονομόπουλο διαπραγματευόμεσταν το χωράφι του Χρ. Χριστόφορου 1/2 στρέμμα περίπου που είναι Β.Α. του Νεκροταφείου Κανδύλας για να γίνει μία αίθουσα σαν χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων. Ο ιδιοκτήτης δεν δέχτηκε και ακόμη το προσπαθούμε να δεχθεί να το πουλήσει.

Την ενέργειά μας όμως πολλοί συγχωριανοί βρίσκουν λανθασμένη γιατί θα καταργήσει τα έθιμα του χωριού μας.

Κατόπιν των ανωτέρω εισηγούμαι όπως η κατασκευή της αίθουσας πολλαπλών εκδηλώσεων να επαναξετασθεί και όλες οι αρχές του χωριού συμφώνησαν να γίνει μία τέτοια αίθουσα. Να γίνει σε σημείο τέτοιο που να εξυπηρετεί τις ανάγκες όλων των συγχωριανών μας. Σε κάποιο αγροτεμάχιο κοντά στον Άγιο Γεώργιο που ανήκει στην εκκλησία του Χριστού ίσως να είναι καλύτερη θέση. Ο δε χώρος της Παναχίας να γίνει μνημείο πραγματικό για μας και μία φορά το χρόνο να γίνεται τρισάγειο στους κοιμηθέντες νεκρούς μας.

Με πατριωτική αγάπη
ΔΡΟΣΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ

Γυναικεία - Ανδρικά - Παιδικά

Δοδώνης 111 Σεπόλια
Τηλ. 5123.102

ΜΟΔΕΣ ΧΟΥΝΤΑΛΑ

Μοντέρνα γυναικεία
Δυρραχίου 15-17 - Σεπόλια
Τηλ. 5120838

ΨΗΣΤΑΡΙΑ
"Ο ΓΙΑΝΝΗΣ
Ο ΤΣΟΛΙΑΣ"
ΑΦΟΙ ΧΟΥΝΤΑΛΑ
ΒΛΑΧΙΚΑ ΒΑΡΗΣ
ΤΗΛ.: 8952.446

Θάνατοι:

Απεβίωσαν στην Κανδύλα και κηδεύτηκαν εκεί οι:

1. Στέφανος Καρζής
2. Μαρία συζ. Σταύρου Στριφτόμπολα.
3. Μαρία συζ. Χαρ. Εικοσιδέκα.
4. Δήμος Προκόπος

Απεβίωσαν στην Αθήνα και κηδεύτηκαν εκεί οι:

1. Χριστίνα συζ. Σπ. Καρακιανίτου το γένος Ευαγγ. Σωτηροπούλου.
2. Αθανάσιος Προφαντόπουλος.
Απεβίωσε στην Αφρική και κηδεύτηκε στην Κανδύλα ο Αναστάσιος Φ. Καρζής.
Απεβίωσε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στην Κανδύλα η δασκάλα Παναγιώτα συζ. Χρ. Λαγού το γένος Αλέκου Παπασπυρίδη.
Στις οικογένειές τους η στήλη εκφράζει τα θερμά συλλυπητήρια.

ΜΠΟΡΟΥΜΕ;

(συνέχεια από τη σελ. 1)
της τέχνης, της επιστήμης και των γραμμάτων και του έργου τους.

- Η μετανάστευση, οι καημοί, οι πίκρες, η φτώχεια και ο αγώνας για επιβίωση των μεταναστών, δοσμένα μέσα από αυθεντικές αφηγήσεις.

- Προκήρυξη διαγωνισμών, με βραβεία για τους νέους μας, σε θέματα λογοτεχνίας, λαογραφίας, ιστορικών ερευνών, σκίτσου, φωτογραφίας.

- Ιστορικές μελέτες και έρευνες σε αρχαία και βιβλιοθήκες για θέματα που έχουν σχέση με το χωριό μας.

- Τέλος, ένα "βήμα αναγνωστών", όπου θα καταχωρούνται επιστολές με κριτική, σχόλια ή και διαφορετικές απόψεις, έτσι, που να αναπτύσσεται ένας ζωντανός διάλογος.

Για την υπόλοιπη ύλη.
Τη βλέπουμε στις εξής ενότητες:

- Ειδησεογραφική. Θα περιλαμβάνει κάθε μορφής ειδήσεις απ' όλα τα μέρη της Ελλάδας και του κόσμου, που ζουν Κανδυλιώτες.

- Ρεπορτάζ και έρευνες για επίκαιρα θέματα που έχουν σχέση με τα ζητήματα και αιτήματα της Κανδύλας.

- Πληροφοριακή.

Καταχώρηση ανακοινώσεων,

προσκήρυσεων του συλλόγου, της Κοινότητας, διαφόρων φορέων, ακόμα και ατόμων που έχουν σκοπό να ενημερώσουν για κάποια εκδήλωση ή για κάποιο νομικό ή άλλο θέμα.

Αυτές είναι οι σκέψεις μας για το είδος του εντύπου που θέλουμε. Τα θέματα που αναφέρονται είναι ενδεικτικά και μπορούν να διευρυνθούν.

Σχέδιο φιλόδοξο.

Φυσικά δεν πρόκειται να υλοποιηθεί ούτε από το πρώτο φύλλο ούτε και σ' ένα χρόνο.

Θα χτίζεται σταδιακά και κάποτε θα πάρει την οριστική του μορφή.

Πώς όμως;

Με τη συμμετοχή δύο ή τριών ανθρώπων; ποτέ.

Χρειάζεται η δουλειά πολλών και το μεράκι όλων μας.

Μπορούμε;

Ναι, αν το θελήσουμε ΜΠΟΡΟΥΜΕ.

Απ' την Καντύλα ποτέ δεν έλειψαν ούτε τα φωτισμένα μυαλά, ούτε οι μερακλήδες, ούτε οι θυμόσοφοι γέροντες, ούτε οι ενθουσιώδεις νέοι.

Ας κάνουμε λοιπόν την προσπάθεια.

Αξίζει

Ας ξεκινήσουμε λοιπόν Περιμένουμε.

ΛΑΓΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΕΙΟ

Σοφίας Κούσουλα Παναγάκη

Λυκαβητιού 5, Αθήνα

Τηλ.: 36.14.005

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Ως τώως Πρόεδρος του Συλλόγου Η ΠΡΟΟΔΟΣ αισθάνομαι την υποχρέωσιν δια μέσου της Εφημερίδος του Συλλόγου μας ΝΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΣΩ τις Εφημερίδες ΑΡΚΑΔΙΚΑ ΝΕΑ, ΑΡΚΑΔΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ, ΑΡΚΑΣ, ΛΕΒΙΔΙ για την φιλοξενείαν που μας παρέϊχαν. Ιδιαίτερως την ΑΡΚΑΔΙΑ τον ιδρυτή της κ. Δ. Γ. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟ που ήτο πάντα δίπλα μας για τα προβλήματα του χωριού μας του Συλλόγου μας, προβάλλοντας με ιδιαιτερότητα αντικειμενικότητα και παρηγοσία.

ΘΕΡΜΩΣ ΤΟΥΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΟΛΟΥΣ
Θ. Σ. ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ

ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ STOR

ΑΦΟΙ ΜΕΡΚΟΥΡΟΙ

ΕΡΓ/ΣΙΩΝ: ΔΕΛΗΛΑΜΠΡΟΥ 28 - ΒΥΡΩΝ

ΤΗΛ.: 7653.385 - 7665.732

ΠΩΛΗΣΙΣ ΧΟΝΔΡΙΚΗ - ΛΙΑΝΙΚΗ

Ανοικτή επιστολή του προέδρου του Συλλόγου Κανδυλιωτών κ. Κων/νου Π. Δάλλκου

(συνεχεια απο τη σελ. 1)

Β' Το τοπικό πρόβλημα που αποσχολεύει το ΒΑ τμήμα της Αρκαδίας με το Δήμο Λεβιδίου και τις κοινότητες: Κανδύλας, Παλιό-πύργου, Ορχομενού, Βλαχέρνας, Παναγίτσας, Δάρα, Χωτούσας, Κώμης και Λίμνης.

Είναι ο κάμπος της Κανδύλας, 35.000 στρέμματα περίπου. Εκεί υπήρχε έλος. Το 1968 έγινε η αποξήρανση - δεν ξέρω αν έπρεπε - Ξεκίνησαν αμέσως τα τεχνικά έργα, χωρίς τελειωμό και συγχρόνως η διαδικασία της γραφειοκρατίας για την απόδοση των κτημάτων στους ιδιοκτήτες με τη μέθοδο του αναδοσμού.

Όμως καίτοι έχουν παρέλθει 25 χρόνια από τότε, καίτοι το έργο παραγωγικό, δε φαίνεται να βαίνει προς το τέλος του. Ακόμα, αν και οι διαφοροποιημένες κλιματολογικές συνθήκες σταθεροποιήθηκαν με την εκτέλεση των περισσότερων τεχνικών έργων, καμία αρμόδια Υπηρεσία δεν ξεκίνησε κάποια πειραματική καλλιέργεια, για αναδιάρθρωση των καλλιέργειών.

Η δε Κανδύλα, ένα από τα μεγαλύτερα και ζωντανά χωριά, με πολλούς νέους ανθρώπους, αναμένει επειγόντως την κρατική μέριμνα.

Οι συμπατριώτες Κανδυλαιοί, 14.000 εκτός Κανδύλας είναι πρόθυμοι να συνεισφέρουν με κάθε τρόπο.

Ο Σύλλογος Κανδυλιωτών της Αττικής, είναι έτοιμος να προσφέρει κάθε είδους υπηρεσία και προπαντός το εξειδικευμένο προσωπικό από τεχνοκράτες για τη σύνταξη σχετικών μελετών. Πι-

στεύω, ότι το Δ.Σ. του συλλόγου θα επιδιώξει σύντομα μια συνάντηση μαζί σας, για να θέσει τις απόψεις του.

Δε θα αναφερθώ λεπτομερώς στα υπόλοιπα αξιόλογα έργα της περιοχής που είναι:

1. Η αξιοποίηση του Αρχαίου Θεάτρου Ορχομενού.

2. Η αναβάθμιση του χιονοδρομικού Κέντρου Οστρακίνας.

Στα Πλαίσια των αναπτυξιακών θεμάτων, στείλαμε στην Κοινότητα το παρακάτω έγγραφο

Προς Αθήνα 20 Ιανουαρίου 1993

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Κανδύλας

Κανδύλα Αρκαδίας

ΘΕΜΑ: Σύσκεψη για την Κοινοτική ανάπτυξη.

Φίλοι Συμπατριώτες,

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας, εν όψει του Β' προγράμματος ΝΤΕΛΟΡ της ΕΟΚ, και μέσα στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του και του καταστατικού του, προτείνει, ύστερα και από δική σας έγκριση και κοινή συννενόηση, την πραγματοποίηση στην Κανδύλα, μιας σύσκεψης με συμμετοχή:

1. Του Κοινοτικού Συμβουλίου,
2. Του Διοικ. Συμβουλίου του Συλλόγου μας και
3. Διοικ. Συμβουλίων τοπικών φορέων, με θέμα "Κοινοτική ανάπτυξη".

Τα συμπεράσματα και τις προτάσεις αυτής της σύσκεψης, που την τελική τους επεξεργασία θα ολοκληρώσουν με τη συμβολή τους και διάφοροι συμπατριώτες τεχνοκράτες, θα προωθήσουμε στη Νομαρχία και στα Υπουργεία, κατά περίπτωση, με στόχο να πετύχουμε για την Κοινότητά μας την έγκριση μιας σειράς κονδυλίων για αναπτυξιακά και άλλα έργα, που τόσο πολύ απαραίτητα κρίνονται για ν' αποφυγεί το χωριό μας το μαρσαμό.

Περιμένουμε απάντησή σας για τον καθορισμό της ημερομηνίας και των λοιπών λεπτομερειών για αυτή τη συνάντηση που ελπίζουμε ότι θα έχει θετικά αποτελέσματα.

Με τις ευχές μας για ένα ευτυχισμένο 1993 και πατριωτικούς χαιρετισμούς τελειώνουμε, περιμένοντας απάντησή σας.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
Κων/νος Π. Δάλλκος

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
Σταύρος Λαγός

ΑΡΚΑΔΙΚΗ ΓΗ

(συνεχεια απο τη σελ. 2)

αβίαστο λόγο τους λέξεις και φράσεις με ιστορία πολύ παλιά, κατάλοιπα μιας γλώσσας που μιλούσαν πριν χιλιάδες χρόνια οι "προσέληνοι" Αρκάδες.

Κι αυτό, δεν είναι παρά ένα μικρό δείγμα μιας άλλης όψης της Αρκαδίας, ίσως της πιο γοητευτικής. Αυτής που κατάφερε να συντηρηθεί παλιό και καινούργιο, μύθο και πραγματικότητα, ιστορία και θρύλο με τέτοια μαεστρία, που να μην μπορείς να διακρίνεις τα όρια τους και να παρασύρεται θέλοντας να μπει στο παιχνίδι τους.

Στο Μαίναλο, αίφνης, γλιστρώντας στη χιονισμένη πίστα της Οστρακίνας, εύκολα αρπάζεσαι απ' τα μάγια του βουνού λίγο ακόμα, και θα το πιστέψεις πως το γέλιο που σπαρταράει στη λαγκαδιά δεν είναι παιχνίδι της ηχώ και της αντίληψης, μα ο αιώνια κεφάλτος Πάνας βρίσκεται κάπου εκεί με τη θορυβώδη πολυμελή συντροφιά του. Πίσω απ' την πυκνή βλάστηση του Λύκαιου και του Πάρωνα θαρρείς πως παίζουν κρυφτό Σάτυροι και Σειλινοί, Δρυάδες και Ναιάδες, κρατώντας συντροφιά στους βοσκούς, που λες και δραπετεύσαν από κάποιο πίνακα του Πουσέν.

Στον Ορχομενό τον "πολύμηλον" η σκαπάνη του Αρχαιολόγου χτυπάει στο ρυθμό του Ομηρικού δακτυλικού εξαμέτρου και επιβεβαιώνει την παλιά ιστορία του Αγαπήνορα που κίνησε μ' εξήντα πλοία για την Τροία "... πολλές δ' εν νηί εκάστη

"Αρκάδες άνδρες έβαινον, επιστάμενοι πολεμίζειν".

Κι ύστερα στο χορό του εξαμέτρου πιάνεται ο δημοτικός δεκαπεντασύλλαβος, για ν' αναζητήσει σ' όλες τις κορφές της Αρκαδίας

τους νέους έμπειρους πολεμιστές:

"Λημέρια μου, γιατάκια μου, παλιά μου κατατόπια μην είδατε την κλεφτουριά, τους Κολοκοτρωνάους;"

Η απάντηση ερχεται βροντερή, απ' την Τριπολιτσά, το Λεβίδι, τα Δολιανά, το Βαλτέτσι, τα Λαγκάδια:

"Πέτρα την πέτρα περβατούν, λιθάρι το λιθάρι στα δόντα σέρνουν τα σπαθιά, στα χέρια τα τουφέκια,

βάνουν τους Τούρκους ομπροστά, σαν τα παλιογελάδια".

Η Αρκαδία είναι γεμάτη από τέτοιες φωνές. Όσοι την κατοίκησαν, απ' το πιο μακρινό παρελθόν ως τους νεότερους χρόνους, έχουν αφήσει πάνω της λαμπρά δείγματα του μόχθου και της ευαισθησίας τους. Αρχαία θέατρα και ναούς, αγάλματα και κάστρα, εκκλησίες και μοναστήρια. Σ' αυτό το μικρό τόπο μπορείς να ψαύσεις την ελληνική ιστορία σ' όλη της την έκταση. Κανένας κριός δεν λείπει. Ίσα-ίσα που θα βρεις, ακόμα ζωντανά, στοιχεία του παρελθόντος που τα νόμιζες χαμένα: Δίπλα στις σύγχρονες εγκαταστάσεις παραγωγής και εκμετάλλευσης, θα δεις εργαλεία και μεθόδους που κρατάνε απ' την εποχή του Ησίοδου κοντά σε εργοστάσια σύγχρονα που ηλεκτροδοτούν όλη την Ελλάδα δουλεύουν νερόμυλοι και νεροτριβές, και κάτω στους μαρμαροτόμους της Δημητσάνας τον μαρούτι βγαίνει όμοια όπως στον καιρό της Επανάστασης.

Αυτός ο τόπος είναι πραγματικά ανεξάντλητος, γεμάτος αντιθέσεις, γεμάτος κίνηση. Με άνεση καταδύεται στη γοητεία του παρελθόντος, αλλά γεύεται κιόλας το παρόν μ' όλα του τα κύτταρα. Εκμεταλλεύεται τη νέα τεχνολογία και βελτιώνει καθημερινά τη ζωή του, δημιουργεί πολιτισμό, καλλιεργεί τα

3. Η διάνοιξη και παράδοση στην κυκλοφορία της οδού από το τούνελ Νεστώνης για Αρτεμίσιο, Λεβίδι και

4. Η ανάληψη προσπάθειας για την εκμετάλλευση στην περιοχή, της αιολικής ενέργειας.

Και τούτο, γιατί πιστεύω ότι όλα αυτά και πολλά άλλα θα συμπεριλαμβάνονται στη λίστα των προτεινομένων και προβαλλομένων έργων της περιοχής.

ΚΑΝΔΗΛΑ ή ΚΑΝΔΥΛΑ

(συνεχεια απο τη σελ. 1)

Κύπρο στη Ρόδο, αλλά και να δημιουργήσει το αντίστοιχο τοπωνύμιο "Τσαμπίκα".

Αλλά και στην Κρήτη, στην περίπτωση της σπηλιάς της Αγία-Σοφίας, που βρίσκεται στο Τοπολιανό φαράγγι, η σύνδεση της φωτιάς με την εικόνα (που κατά την παράδοση μεταφέρθηκε από την Κων/πολη) είναι χαρακτηριστική: "Ένα βράδυ οι βοσκοί της περιοχής, είδαν ένα φως να φεύγει από το εκκλησάκι που βρισκόταν η εικόνα και σαν να είχε θαρρείς φτερά, πετούσε προς τη σπηλιά που βρίσκεται λίγο πιο πάνω από το χωριό..." (Β. Χαρωνίτη: "Η Κρήτη των θρύλων" σελ. 125 κ.έ.). Όπως στην περίπτωση της Τσαμπίκας ή της Καντήλας, έτσι και με την εικόνα της Αγία-Σοφίας μετά από πολλές μετατοπίσεις, οι χωρικοί αναγκάζονται να την εγκαθιδρύσουν στο μέρος που θέλει, συνοδευόμενη πάντα από την απαραίτητη φωτιά.

Η τόσο στενή σύνδεση της εικόνας με τη φωτιά, αλλά και με τις σπηλιές, παραδοσιακό λατρευτικό τόπο ήδη από την προμυκηναϊκή εποχή, η πρωτόγονη σχεδόν αφέλεια των λαϊκών παραδόσεων - γιατί άραγε μια εικόνα, να προτιμά αυτόν από εκείνον τον τόπο; - και η καθόλου χριστιανική αντιμετώπιση των εικόνων ως φετίχ, ως αντικειμένων που διαθέτουν μαγική δύναμη, μας παραπέμπουν σε θρησκευτικό-μαγικές αντιλήψεις προγενέστερες του χριστιανισμού που όμως συγχωνεύτηκαν μ' αυτό σε μία ενιαία παράδοση.

Πρόκειται στην ουσία για αντιλήψεις που σχετίζονται με τους εφέσιους θεούς, ήτοι τους θεούς-προστάτες του σπιτιού που τοποθετούνταν επί της εστίας (=φωτιάς) και που η μετοίκηση ενός γένους ή συνοικισμού, σήμαινε συνήθως και τη δική τους μετατόπιση. Αν μάλιστα λάβουμε υπόψη ότι οι εναπομένοντες κάτοικοι, αισθάνονταν ότι με την αφαίρεση του θείου "Ξράνου" έχαναν και την εξ' αυτού εκπορευόμενη προστασία(6), μπορούμε να καταλάβουμε τη γενεσιουργό αιτία των σχετικών παραδόσεων και "θεολογικών" ερμηνειών: ο καθένας ήθελε τη θεία προστασία για λογαριασμό του και φυσικά δεν διστάζε να προβαίνει σε λαθραία μετακόμιση (σήμερα το λέμε κλοπή), του θαυματουργού εικονίσματος, Ξράνου, αγάλματος, παλλαδίου κλπ., στο δικό του τόπο, αποδίδοντας μάλιστα προθέσεις στα κλοπιμαία και επενδύοντας την όλη υπόθεση με μπόλικη "θεολογική" ή μάλλον "μαγικοθρησκευτική" φιλολογία.

Αν όντως έτσι έχουν τα πράγματα, αυτό σημαίνει ότι η παράδοση, η σχετική με την εικόνα της μονής Καντήλας, αποτελεί απόηχο παμπάλαιων θρησκευτικών αντιλήψεων που κανονικά πρέπει να παραπέμπουν και σε αντίστοιχης παλαιότητας λέξεις, με τις οποίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες.

Η επόμενη μας αναφορά επομένως, θα έχει να κάνει με τα τεκμήρια εκείνα που πείθουν και τον πιο προκατειλημένο ότι η λέξη Καντήλα, δεν

είναι - όπως θέλουν να την παρουσιάσουν(7) - δάνειο που το πήραν οι Έλληνες από τους Λατίνους την εποχή της ρωμαϊκής κατάκτησης, αλλά στοιχείο της αυτόχθονος πρωτοελληνικής γλώσσας που ομιλούνταν συνεχώς από τους κατοίκους αυτού του τόπου, κατ' εξοχήν δε, της Αρκαδίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Δες "εγκυκλοπαιδικόν λεξικόν Ηλίου" λ. καντίλλ

2. Ζωγράφιος Αγών (1891) σελ. 222.

3. Πρβλ. το ποίημα του Αρχαγγελίτη Σ. Διμελή "Το θαύμα της Παναγίας" (1955):

... Και παραδόξως βλέπουμε μια ασπύμνια εικόνα,

κ' εμπρός της κανδήλι εκρέμετο και ήπαντε ακόμα.

Ήτο εικών της Παναγίας κ' έφυγε 'που την Κύπρον (...)

Όμως δια να πιστωθούν, αν είν' αυτή η εικόνα,

το Ξύλον λίγον έκαυσαν και σώζεται ακόμα

Ήλθε και πάλιν η 'εικών τρίτην φοράν οπίσω... κλπ.

4. Δες και Παπαχριστοδούλου Χ. "Τοπωνυμικό της Ρόδου" (1951)

5. G. Rohlfis: Etymologisches Wörterbuch der Unteritalienischen Grazitat, 1930, λ. λαμπουρίς.

6. Κατά μία αρχαία παράδοση, ο Οδυσσεύς και ο Διομήδης άρπαξαν από την Τροία το παλλάδιο της Αθήνας, γιατί θεωρούσαν - όπως όλοι άλλωστε οι Αχαιοί - πως το Ίλιο δεν πρόκειται να πέσει όσο προστατεύεται από το ιερό "Ξό-ανο" της θεάς. Μια άλλη παράδοση μιλάει για δύο παλλάδια, εκ των οποίων το ένα το έφερε μαζί ο Αινείας στην Ιταλία. Μάλιστα η Jane Harrison (Prolegomena to the Study of Greek Religion, 1903, σελ. 322 κ.έ.) υποστηρίζει την άποψη - που είναι μάλλον ορθή - ότι η αρπαγή της ωραίας Ελένης που προκάλεσε τον Τρωικό πόλεμο, δεν ήταν αρπαγή μιας γυναίκας, αλλά αρπαγή του Ξράνου μιας θεάς (μίας εικόνας δηλαδή της εποχής) αφού άλλωστε όπως είναι γνωστό η Ελένη διέθετε δικό της ιερό στην Σπάρτη, στην δε Ρόδο λατρευόταν ως "Δενδρίτις".

Η σχετική παράδοση, που ο Ευριπίδης πήρε από το Σησίχορο (πρβλ. Ευριπίδη, "Ελένη": "Ούκ ήλθον ες γην Τρώδ' άλλ' είδωλον ήν"), ενέπνευσε και το Γ. Σεφέρη ("Ελένη"... Τίποτε στην Τροία - ένα είδωλο"... "για ένα πουκάμισο αδειανό, για μίαν Ελένη"...).

7. Πρβλ. Ν.Π. Ανδριώτη, Ετυμολογικό λεξικό της κοινής νεοελληνικής: "Καντήλα η, μεσν. Καντήλα (μεταγν. Κανδήλη (λατ. Candela).

Χρίστος Δάλλκος
Φιλολόγος

Λόγω πληθώρας ύλης η έκθεση, της 12χρονης Μαθήτριας της 6' γυμνασίου από το Toronto Μαρίας - Χριστίνας Δρόσου, με θέμα «Έκθεση για την Ελληνική μας Μακεδονία», αναβάλλεται για το επόμενο φύλλο.

Γεωργία Δάλλκου